

Előfizetési díj

Videkre postán vagy helyben házhoz hordva:	
Éves díj	12 frt.
Féléves	6 „
Negyedéves	3 „
Egy óra helyben	1 „
Videkről egy hónapra előfizetést nem tarthatnak el.	

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor 6 kr. ára
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagybír
és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is
nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fülvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Haasen
stein et Vogler
Wien
Wallfischgasse nr. 10.

Nyitlertti cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállítás:

Belső-farkasutca 17. szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékesb cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatkak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET“

politikai és közgazd. napilap
1873-dik évi folyamára.

A „KELET“ előfizetési ára:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy óra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetés pénzek, legcélszerűbben postai utalványnyal, kiadó Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálok.

A „KELET“ kiadóhiva tala

A szociális kérdés.

IV.

(M.—A.) Valamely nemzet kebelében különböző szociális bajok támadhatnak, a melyeket külön-bözlőleg is kell orvosolni. Keletkezhetik p. rosz termés folytán éhség. Ilyenkor az állam kölcsön vagy külföldi gabna vásárlása által adhat segítyt. De ha valamely állam természeti események folytán évi földtermelésének egy részét elveszti, a hiányt akkor, vagy az ipar, kereskedelem és művészet magas fok fejlesztése által kell fedezni, vagy a kivándorlás vendő alkalmaszása. Támadhat továbbá az országban háboru vagy belzavarok folytán is szegénység, melyet csak okának eltávolítása, s aztán takarékoság és a termelés fokozása orvosolhat. Keletkezhetnek állami okokból is bajok, ha p. a törvényhozás nem tud lépést tartani a kor követelményeivel, vagy ha tényleg káros hatású törvények állanak fenn. Ily esetekben kötelessége minden államférfiúnak és jó polgárnak sürgetni a reformok keresztülvitelét.

Az állam segélye egyébiránt igen sok oldalú, bármily szűkre szabjuk is meg elvileg annak illetőségét. Az antik és feudal állam a számos munkás osztályok kizsákmányolására volt berendezve.

A természet vagy születés által kedvezőbb helyzetben levők arra használták az állambatalmat, hogy a hátrányos viszonyok közt élő többséget még inkább megterheljék. A csehrendszer is pusztá kizsákmányolása volt a többségnek a kisebbség által. Azonkívül, hogy ezen előjogokat és bilincseket évezredek küzdelmek után megsemmisítette, még következő feladatai vannak az államnak a munkás osztályok irányában:

Gondoskodnia kell a személy és tulajdon biztonságáról, nemcsak külső, hanem belső ellenségekkel szemben is, mert ezen utóbbiaktól erednek a legveszélyesebb támadások. A tulajdont az állam legfeljebb a középítkezések igényeltel kisajátítási jog, a hitbizonyok kizárása s a rokonsági fokok szerint számított mérsékelt progressiv örökösödési adó által, tehát magas gazdasági érdekből korlátozhatja, minden más megszokás csak a munka- és tokegyűjtési hajlamot csökkentvén, s ezáltal a productio fokozását s a munkás osztályok helyzetének javítását akadályozván.

További feladata az államnak a szegényügy ápolása, a mennyiben a magán- és nyilvános jótékonyág eszközei e célra nem volnának elég-ségesek. Egy harmadik feladat az egész szegény, a lakhelyek tisztaságának ellenőrzése, a ragályok elleni vrendszabályok, az egészségellenes iparágaknak s az élelmiszerek hamisításának ellenőrzése. Továbbá az egyén jogainak, szabadságának, méltóságának s közérkölciségnek a törvényhozás általi védelme. Egy jó szándékú, de elhibázott törvény igen nagy kárt okozhat olykor az egész nép közérkölciségének. A francia ifjuság nagy részének erkölcsi súlyosodását lelkiismeretes vizsgálatok főleg az atyaisági kereset törvény általi eltiltásának („Toute recherche de paternité est interdite“) tulajdonítják. Kötelessége az államnak továbbá gondoskodni az iparágakban alkalmazott gyermekek test- és szellemi javáról. E gondoskodás eddig csak a nagy gyártelepek gyermek-munkásaira terjedt ki, pedig a kis- és háziipar körül gyakran még sokkal rosszabb bánásmódban részesülnek a tanoncok.

Gondoskodnia kell ezenfelül az államnak a lakosok érdekei, másfelől a közjólet szociális célja miatt, de a nélkül, hogy az elkerülhetetlen szükségesség kívánalmainál nagyobb mértékben korlátozná az egyén szabadságát. Tekintettel az alsóbb osztályok hanyagsága és könnyelműségére, behozhatja az iskola kényszerrel a kötelező, hol a közéleti és magán-eszközök elégtelenségét segélyezni a népnevelést stb.

Egy magas sziklatetőről, hol három órai lovaglás után kissé megpihentük, megpillantók a Tshik-kul tavának setét tükörét.

A Mergen-Scher lejtői a déli oldalról függőlyesen a tó partjáiig nyulnak le, míg vele szemben a másik oldalon a hegy terraszalakulag tűnik elő Tupa és Dschirgalla lapályáig.

A bérez hátáról nád és bozóttal sűrűn benőtt lapályba lejtettünk. Baitak itt jónak látta a folyó partján kigyózdó ösvény elhagyását s egy véleménye szerint a sűrű nádas társzéló sokkal közelebb ut választását. Minthogy egészen tapasztalatára kellett bíznom sorsomat, választását nem ellenkeztem. Egy vaddisznóktól gázolt ösvény mocsárokon vitt keresztül a fensíkon levő szárazföldre. Az ily kákamocsárok a vaddisznóra nézve valódi paradicsomot képeznek. Különösen nyáron, mikor 35 foknyi hőség mellett a hideg sárban húszal állat s csak fehér agyarakkal bíró feje tűnik elő onnét. Ez állatok nem ismernek más ellenséget, mint a körülöttük szorongó szunyogok miriadjait, melyeket nyögve és rőfögve üznek el. Az igazbittu muzulmann megveti a próféta által tiltott ronda állat izletes húsát s rájok sem hederit.

De nem részesülnek ily szerencsében a fiatal állatok s igen sokan a farkasok zsákmányai lesznek, melyeknek száma itt roppant nagy.

Napszálltakor tutajon a Tupa folyón átkelve, kényszerítve valánk éji szállásunkat egy karakirgiz téli tanyán (aul) felülni, minthogy Dschirgallit az éj beállta előtt nem érhattuk volna el. A téli tanyá hat fágas sátorból s a lovak számára egy bekerített szabadteréből állott. Az egyes sátorok berendezése lakóinak némi jólétére engedett következtetni.

Azonban megérkezésünk nem a legjobb órában történt. Már távolról szomorú panaszhangokat véltünk kivenni, s midőn közelebb jöttünk, világosan megkülönböztethettük a nők sirását és zokogását,

Kötelessége továbbá fentartani a polgárai által lakott földterületet p. partépítkezés, folyamszabályozás, gátak, befásítás stb. által; ezenfelül gondoskodnia a közlekedési eszközökről, míg a magányipar nem ragadja e tért is hatalmába. A közérdek parancsolja továbbá azt is, hogy szabályozza a csere-eszközöket s hitelt s jutalmak által ösztönözzön egyes iparágakat p. a szarvasmarhatenyésztést. Tőketámogatásban csak kiméletesen p. új iparágak behozatalánál reszesithet egyes értelmess iparosokat. Ily esetben természetesen nem lehet a magán előny hanem a közérdek a segélyezés célja. Rendkívüli szükség esetén az állam végül közmunka elrendelése által is alkalmazhat segélyt.

Azon bajokat, a melyek által egyes osztályok s foglalkozások sujtva, csak azok helyzetének pontos megvizsgálása, s az is legtöbbesör csak bizonyos adott esetben oszthatja el. Az ügyesség a társadalmi helyzet javításának azon egyetlen eszköze, a melyet még némileg tarthatnánk panaceának. Más általános szer nem létezik.

Ha eltekintünk azon foglalkozásoktól, melyeknél a megkívántató toke nagysága miatt lehetetlen az önálló vállalkozás, p. a forgalmi s hitelintézetből, bányákból s magától az állam gépezetétől, — socialis czélnak oly állapot tűnik fel, melyben a nem önálló segédek csak ifjukorukban, kiképeztetésük céljából szorulnak vezetésre, de egyébként üzleti önállóságát, s ezáltal az elégtelenséget, a mely több a gazdagságnál, önmegbecsítés, a társadalomnak jogállamra fejlődése, a társulási intézmények, s a tudomány folytonos fejlődése által szabaddá lett culturesszközök segélyével mindenki elérheti.

Risztics Bécsben.

Budapest, apr. 26.

(A.) Szerbia új minisiterelnökének egész váratlan bécsi látogatása a mai eseménysegény időben kiváló figyelmet ébreszt és pedig joggal, mert vele oly kérdések megoldása áll szoros összeköttetésben, melyek nemcsak a közös monarchiára, hanem egész Európára fontos sággal bírnak. Mindenesetre elismerést érdemel, hogy az ujonnan kinevezett szerb minisiterelnök azon békés ígéréteinek, melyeket Ausztia-Magyarország irányában tön, tettelegesen iparkodik sulyt adni s személyesen Bécsbe ment, hogy a külügyek ottani vezetőjével

hangos férfi beszédet s eközben egyhangu mormogását az imának.

Baitak lepatant lováról s a hajlékba lépett. Minután néhány szót váltott volna a kirgizzel, kettő közülük felém jött s barátságosan felszólított, hogy lépjek be főnökük sátorába.

A sátor belseje tágas volt. Oldalosztályai szabályos kört képezének s fehér és vörös kelmétől áttört, képekkel díszített selyemterítőkhöz húztak be. A talajt szintén szőnyeg burítá, a falak is körös-körül szőnyeggel valának bevonva, közepén egy mélyedében szén csillámtott, mely fölött három lábnyira egy bogrács állott. A falak közül kis falkékben mindenféle házi készletek sorában egy fából készült Balalaika*) s egy pompás kirgiz grbe szab-lyá függött.

A sátor bejratánál egy karcsu ifju kirgiz fogadott, teveször Chalutban s aranyfonállal himzett sapkával fején. Alajarnak hívták s főnöke volt a törzsnek, egyébiránt a dsirgalineki Ablaja-Binek alárendelve.

Azt mondá nekem, hogy Ablaja-Bi (Baitak értesítette őt utazásom céljáról) vendégei barátságos fogadtatást s kellő juhust fognak nála találni s reményli, nem fogják megvetni drága vendégei, hogy az éjt hajlékába töltsék, hogy másnapra megmegerősödvé menjenek a nagylelkű Ablaja-Bi elé.

(Folyt. köv.)

A zene-conservatorium hangversenye.

(Vége.)

Scallané urasszonyról tán nem is szükség kiemelni, hogy újra kész művésznőt élveztünk benne; s örvendünk, hogy légkörünkkel olyan hamar

való közvetlen érintkezés útján rendezni segítsen oly kérdéseket, melyek szabályozásán hat év óta sikertelenül fáradoztak a kabinetek. Különösen Risztics ur részéről nagy önmegtagadást jelez ez utazás, minthogy tudvalevő dolog, hogy előbb különösen ő volt az, ki Szerbiát monarchiánktól mindenképpen elvonni iparkodott. Tőrekvéseit siker koronázta s hogy ma, midőn korlátlanul övé a hatalom, megváltoztatja taktikáját s épen Ausztia-Magyarország barátságát kikéri, e jelenség mindenesetre komolyabb méltatást igényel.

Risztics ur frontváltoztatását sokan a Zvornik-kérdéssel hozzák összeköttetésbe ama határvillongással, mely a porta és Szerbia közt már évtizedek óta fenforog. Zvornik helység és erőd hovátartozása ugyanis a szerződésekben nincs kellően megállapítva. Jelenleg a porta birtokában áll, de a szerb kormány, mint állítólag szerb területet, magának vindikálja azt. A külhatalmak, melyek Szerbia utolsó évi kalandos politikáját nem jó szemmel nézték, a belgrádi követeléseket Konstantinápolyban nem támogatták s így a török kormány nem is hajlandó Zvornik birtokáról lemondani. Csak Oroszország, melynek a porta győngítése nagyon érdekében áll, bátorította — legalább titokban — a szerb kormányférfiak ide vonatkozó törekvését, ambár nyomatókusan ő sem merete azt támogatni, mert a többi hatalmak ellenmondásától félt. Most sokan azt állítják, hogy Risztics ur szép ígéretekkel akarja Ausztia-Magyarország támogatását e kérdésben megnyerni, épen úgy, mint 1870-ben, a várak kiürítésekor történt, midőn a szerbek követeléseit egyedül Beust gróf segítségével jutatta diadalra.

Lehetetlen, hogy Risztics ur oly kevésre becsülne Andrassy gróf politikai belátását s azt hihetni, hogy a bécsi kabinet másodikban lépje meg Szerbiának. Még sokkal élénkebb emlékezetben van a perfid halálalanság, melylyel a belgrádi kormány Ausztia-Magyarországnak a támogatást visszafizette, semhogy follehetne tenni, hogy Risztics ur arra számíttana, hogy másodsor is rászédhet bennünket. Ő sokkal furlangosabb ember, sem hogy azt ne tudná, hogy ilyen módon nem fog többé terveivel célhoz vezetné. A Zvornikkérdésben Ausztia-Magyarország támogatásának megnyerése nem vezethette őt Bécsbe s sokkal való-

megbarátkozott s újra meglepetést és igazán élvezetet nyújtott szép énekével. Nő, de ha „tapsot“ lehet „aratni“: aratott Scallané urasszony amennyit csak tetszett, sőt még többet is, mert egy kedves kis dalt, melyet zongorakisérettel adott elő, a szünni nem akaró újrázásra ismételnie kellett.

A zongora-átirat Wagner Richard „Rienzi“-jéből, előadva Kohn kiasszonyok által, műkedvelők-nél ritka szabatossággal, kerekded előadásban, fejezte be a változatos hangversenyt, melyről ezutóavval a meggyőződéssel távozott mindenki, hogy a zene-conservatorium minden alkalommal becsülettel megállja helyét.

S épen ezért s különösen meddő zene-viszonyaink között, midőn a tekintet haszntalan néz szét concert-saisoneink meddőségein, kötelessége volna mindenkinek, kibén a zene, a dal iránt csak némi fogékonyság is lakozik, áldozat-állleireit meghozni a conservatoriumnak, s nem olyan mostoha-gyermeknek tekinteni, mint a milyennek eddig a közönség legnagyobb része tekintette. Ha akármiféle ismeretlen nagyság, kiről még azt sem tudjuk jóformán, hogy merre van hazája s honnan jön, bármikor ki tud varázsolni zsebkönyvből egy jó csomó pénzt; a fővárost mindenben utánozzuk s „falkázatot“ meg kopászatot tűzünk csupa bon tonból: bizony áldozhatnának egy pár forintot évente legalább azok, kik nem restelnek néha tíz meg tíz forintokat kidobni egészen haszntalan dolgokra.

Leginkább szól ez azon részvényesekre is, kik még maig sem fizették be 2 frt. pártolói illetményüket; és még leginkább azokra, kik a színház rendes, bérletes látogatói. Mert bizony a színház nem szenvedne nagy veszteséget, ha a rendes páholy közönség 2 frtot elvonva tőle, azt a conservatorium adná. Viszonértéket is nyerne, a hangversenyekben meg egy igazán szép, nemes ügyet mozdítana elő.

Salamon Antal.

szinűbb, hogy olyan indokok sugallták bécsi látogatását, melyek ama kérdéssel közeli összefüggésben nem állanak. Risztics s az egész szerb kormány nem józan nemzeti politikát követ, hanem idegen államok befolyása alatt áll. A miat pár év előtt idegen oldalról vett parancsszóra helyezkedett Ausztria-Magyarországgal szemben ellenséges lábra, úgy valószínű, hogy ma is idegen befolyás sugallta neki eddigi politikájának megváltozását. Európa viszonyainak alakulata teljesen indokolja azon töltevést, hogy amaz államok, melyek előbb a keleti viszonyok folytonos zavarásából vélték hasznot huzni, most egyideig legalább magok is nyugtot parancsolnak a turbulens elemeknek s azon észlelhető közeledés, mely Ausztria-Magyarország viszonyaiban Oroszországhoz egy idő óta mutatkozik, kétségkívül a szerb kormány frontváltogatására is befolyással volt.

Bécsben különben ismerik az indokokat, melyek Risztics urat oda vezették, s hogy tervei és szándékai a mi érdekeinkkel nem collálnak, azt sejteti azon kiválóan szívélyes fogadtatás, melyben a szerb miniszterelnök mind ő felségénél, mind külügyminiszterünkkel részelt. Andrássy grófnak még a magyar kormány élén volt alkalmja alaposan megismerkednie a szerb politika titkaival s ha mindezek dacára nemcsak udvariasság, hanem szívesen fogadja Risztics urat, ebből az látszik, hogy a belgrádi kormány maga fölesmeri annak szükségét, hogy bizonyos, a két állam közt régóta függőben levő kérdések mindkét fél megelégedésére megoldassanak. Ilyen kérdés például a vasúti csatlakozás ügye, melynek észszerű megoldása Szerbiára nézve még fontosabb, mint reánk, mert még mi a román és a török csatlakozásokkal kárpótolhatjuk magunkat, addig Szerbiát komolyan fenyegeti a veszély, hogy a világforgalmat közvetítő nagy nemzetközi vasúthálózatból ki fog hagyatni. Ilyen kérdés, mint szomszédállamoknál természetes több van s ha Risztics ur bécsi útja megoldásukat előmozdítja, akkor mindenesetre nagyobb szolgálatot tesz hazájának, mint ha az előbb követett kevély és visszautasító politikához ragaszkodik, mely eddig sem valami nagy hasznót hozott Szerbiának.

Segesvárszék sz. kir. város fölrata.

Nagyméltóságú m. k. belügyminiszterium! Mély hálával olvasta a legalázatosabban aláírt Segesvár sz. k. város közönsége a hírlapokban közzétett a Királyföld újjászervezése iránti törvényjavaslatot, mert csak is a reactionarismus követői vagy politikai éretlenség szószólói figyelmét kerülhetik ki azon nevezetes szabadelvű haladás, mely a Nagyméltóságú m. k. miniszterium által szerkesztett és a szász nemzeti egyetem által három ízben előterjesztett javaslatai közt a közszabadság és jelenlegi zilált viszonyaink javítása és háborítatlan fejlődés elérésére nyílvann.

Fölöslegessé látszik e tekintetben szólnunk az 1870. XLII. t. cikknek a Királyföldre való kiterjesztéséről, az egyes törvényhatóságok összeolvadtatási engedélyéről, az egyes székek közti vagyoni viszonyok tisztázásáról, és a városnak a székgyűlés gyámsága alóli felszabadulásról s a többi.

Amde akármennyire is megnyugtatólag hatott a fennírt törvényjavaslat ezen és számos más határozatánál által a legmélyebb tisztelettel aláírt közönségre, mégis van nevezetesen két pontja mely méltó aggodalmokat idézván elő, jelen előterjesztvényünkre a közérdek és közszabadság elérése céljából bátorított.

Mind azon érvek, melyek az 1870. XLII. törvényezik alapján szolgáló javaslat országgyűlési megvitatásakor a virilis szavazatok ellen felhozattak tisztán polgári viszonyainkban kétszerezett súlylaj nehezdednek az ellenérvek ellen, mert a Királyföldön a conservatív érdekeket és a hazafiságot kiválóan képviselő nagybirtokosok nem lévén a virilis szavazatok által a leggyűlöletesebb aristocrazia neme a plutocrazia, az egyenlőség kimondhatatlan kárára mesterségesen fölneveltek és megingatja azon évszázados közmegegyezéssé vált egyenlőségi érzetet, mely a Királyföld eddigi szervezetének sarkpontja és ezen eddigi szervezet számos kinövéseinek dacára aránylagos virágzásnak oka volt és az 1869 mártius 22-ki a Királyföld ideiglenes szervezését tárgyzó miniszter rendelet által újból megszentésitett. Megszűnnek tehát ezen javaslat törvénynyé emeltetése által az egyenlőség és a helyett a gazdagok és szegények közt át nem hidalható a vagyoni-irigylést tápláló, a communismust előmozdító örvény tárogna.

Nagyon fontos a törvény javaslat ezen határozata, de sokkal mélyebb hatású Segesvár városára a segesszári székgyűlés, oly módoni összeállítására, hogy a gyűlés tagjai 3/4 részben a falukból 2/5 részben a város tagjaiból képezetnek.

Tekintve Brassó kerületét, melyben a vidék, 55,324 lélektől a város azonban 27,766 lélektől la-

katik s tekintve Nagy-Szeben székét, melyben a vidéket 77,919 lélek a várost ellenben 18,998 lélek lakja, tehát az arány Brassóra nézve 2:1, Nagy Szebenre azonban 4:1, Segesvár városára sokkal kedvezőbb arány mutatkozik, miután a legutóbbi népszámlálás szerint a város lakossága 8,204-re felrug, a szék lakossága azonban csak 19,076 számít, az arány tehát Segesvárra 2:1.

A város és szék képviselőitök ötödreszékrei felosztása legelőbb az 1869 mártius 22-ki ministeri rendeletben, tehát ideiglenes szabályként jelentkezik, melynek megállapításakor csak is az 1857 ki népszámlálás hiányos adatai voltak a Nagyméltóságú miniszterium rendelkezésére. Ezen felosztás szomorú következményeit a város jogos igényeinek tekintetbe nem vétele által már többször tapasztalni alkalmunk vala, mely városi érdekek megrövidítését a virilis szavazatoknak a köztörvényhatósági törvényvel ellenkező kiosztása a város és a szék falvai között kikerülhetetlenné teszi, midőn a falvaknak csekélyebb adóval meghívott virilisei a városnak sokkal nagyobb adófizetői a közönséges szavazók sorába tolná vissza.

Az 1869 március 22-ki rendelet életbeléptetése óta azonban nem csak a városi népesség, hanem minden cultural érdekek oly nevezetes mérvben szaporodtak, hogy az igazság és méltányosság követelménye gyanánt tünik fel a várost és széket képviselőkben egyenlő mérvbeni részesítés.

Járul ezekhez még azon legfontosabb körülmény is, hogy a falukban, a vidéken a papság földtehermentesítési járadéka után a legnagyobb adózó, minél fogva a szék részéről a székgyűlésben, jutó virilis szavazatok kizárólag papok lennének, mi által a székgyűlés a törvényhozó által czélba vett népképviselői jellegéből kivetkötve, lutheranus zsinattá válnék.

Kétségkívül, miszerint ily rendezés annál kevésbé a törvényhozás szándoka és célja, miután köztudomású tény, hogy leghatározottabb ellenei, a szabadelvű közfejletésnek, a magyar állam megszilárdulásának, nálunk a lutheranus papság soraiba található, melyek elvei az elegendőleg ismert „Siebenbürgisch-Deutsches-Wochenblatt“-ban képviselvék.

Távol legyen tőlünk a Nagyméltóságú miniszteriummal az államférfiúi belátás terén mérközni, de mégis kegyes figyelembe ajánljuk azon kérdést, vajjon czélserű-e egy rendnek, még pedig oly kevésbé hazafias elemek kezeibe a törvényhatóság képviselőitök túlyomó befolyását juttatni?

Mind ezek alapján esedezik a leglázasabban aláírt közönség:

Miszerint a Nagyméltóságú m. k. belügyminiszterium.

1. a virilis szavazatok mellőzése mellett, a választási jogot általában az országgyűlési választókra kiterjesztteni;

2. Segesvár város és szék törvényhatóságiképviselőitök fél városi, fél vidéki képviselőkkel összeállíthatni méltóztaték.

Segesvár, 1873. mártius 12-én.

Segesvár sz. k. város közönsége.

Közeadtuk a fennebbi feliratot nem azért, mintha tartalmának különösen első pontját magunkévá tennők, hanem jelzésére ama örvendetes jelenségnek, hogy egy olyan szász város, mint Segesvár hálával nyilatkozik a Tóth-féle törvényjavaslat iránt. Vajha minél számosabb követője akadna a századok közt Segesvár derék polgárságának!

Háromszék felirata, a székelység elszegényedése tárgyában.

Nagyméltóságú gróf, magyar királyi belügyminiszter ur!

Még mult év május 2-ről 9358. szám alatt kiadott és ugyan azon év november 9-ről 34119. szám alatt megszürtetett ebbeli magas és valóban atyai leiratára, melyben a nép fokonténi elszegényedése okainak leplezetlen felfejtésére és annak lekötő meggátlására alkalmasnak létező eszközök javaslatba hozatalára hívtunk fel, van szerencsénk azokat a következőkben terjesztetni elő:

1. Hogy nálunk az elszegényedés általános elterjedt, s ennek következtében a kivándorlás is fokonténi szaporodott — ez oly szomorú tény, melyet fájdalom! naponta súlyosabban vagyunk kénytelenek érezni, és melynek számos okairól míg egész emlékiratot lehetne készíteni most egyelőre meg kell elégednünk ezen okok főbbjeinek felsorolásával, — s melyek míg egyfelől a 4%-beli harczok által előidézett anyagi veszteség és pusztítások következtetése és a forradalom után rögtön bekövetkezett s addigi jog állapotainkat merőben felforgató idegen kormányzati rendszerben keresendő, mely szives kitartással, kényszerítők közeletünköt oly törvények közötti mozgásra, melyek hazai sajátságainkkal, szokásainkkal, százados törvényeinkkel merőben ellentétben állván: mint védtelenséket dobott ismeretlen törvények még ismeretlenebb kezelőinek martalékaul.

A régi jog viszonyok képesának felbontása a nyomasztó adórendszer, pénz, hitel és kereskedelem hiánya — a kizárólag mezei gazdaságtól élő vidékeinket — csoda-e s ha elszegényíté és elszegényedés lejtőjére kényszerítve, többé magának megállapodást nem szerezhetet. De oka másfelől jelenlegi szegénységünk az is, hogy bár jogi viszonyaink javultak, de anyagi jólétünk fejlesztésére nem történt semmi.

A mezei gazdaság lévén most is általános és kizárólagos foglalkozása népünknek az idő folytán eldarablódtott birtok, — a hangya szorgalom dacára melyet annak felvirágoztatására minden lakos székelünk kifejlt — különösen az utóbbi évek elemi csapásait nem bírhatá el.

Birtok viszonyaink a telekkönyvezéssel csak most kezdtek rendeztetni, és ennek hiányában hitelünk nem volt — de ha lett volna is — nem volt pénz.

És jaj azon gazdának, ki az alig 4%-ot jóvelmező birtokára 25—30-tól 40—50 százalékos pénzt kénytelen kölcsönözni és azt is ha kap, kap oly rövid időre, hogy tőkrejutása bizonyos. — És még is kénytelen a gazda ily uzsorásokhoz folyamodni, mert nincsenek semminemű pénzintézetek, bankjaink vagy takarékpénztáraink, honnan kölcsöntelen hitelt egyének méltányos kamatra kaphatának pénz, mely által nem csak gazdaságokat segítethetők föl, hanem az ipar és kereskedelemnek is némi lendületet adhatának.

Ott vannak erdeink, közséntelegeink, vas-és réz-érceink, melyeknek becsértéke milliókat képvisel, de jelenlegi jövedelme nem fedezi azon összeget, a mennyit az államnak adójában fizetni kell. — S hol virágzó gyáraknak kellene lenni, — ott a legkedvetlenebb fűrészmalmok vannak, melyeknek legtöbbje csak akkor munkálkodik midőn, a tavaszi hóváltól megdagadnak a hegyi patakok.

És még is erdeink pusztulnak, mert a mindennapi szükség rá kényszeríti a lakosságot, minden tekintet nélkül a jövedőre, azon neméhez folyamodni a jövedelem szerzésének, miből leghamarabb csinálhatni pénzt, — és ez okon mindenféle faiparozikok rendszer nélkül pusztítatnak erdeink.

E viszonyok teszik azt, hogy Háromszék dus földjén a birtokos míg évről évre ha élni tud is, — de a birtoktalan munkás nép, a gazdasági időszak végeztével a félévig tartó téli évszakra kénytelen idegen országba menni ki, hogy magának élelmet szerezzen.

Ezek lévén röviden elősorolva vidékünk lakossága elszegényedésének főbb okai, melyek más kis sebb és mellék körülményekkel összefolyván az idők hosszú során át, már annyira bérágódott szegénységünk testébe: miszerint, csak gyors és hathatós segély, mely a végső elszegényedést megakadályozathassa.

És hogy ezen gyors és hathatós segély mindezek előtt a pénzügyi hiányának némi fedezésében állhat, ez Nagyméltóságú miniszter ur! azt váljuk, hogy miaden kétségen kívül van.

De ösmere az államháztartás szorult körülményeit, ennek segélyt csak annyiban esdenők, menyiben némi anyagi segély mellett a magas kormány szellemileg nyújtana támogatást és hatna buzdítólag oda, hogy részvénytársulatok útján népbancok és takarékpénztárak létesíttetnének.

Van azonban egy más, és talán ha nem is oly gyors, de azért hathatósabb szere is azon segélynek, mi egyedül a törvényhozás és a végrehajtó hatalom intézkedésétől függ; és ez:

1-szor. A földbirtokoknak olcsóbbi rendezetése, mely által lehetségessé válna, hogy a mezőgazdaság korigényeinek megfelelőleg kezelthetessék és így annak megfelelő jövedelmet is adjon, — mely birtok rendezésénél azonban föltekintett sajátosság viszonyainkra és a birtokok csekélyességére legyen. Szóval egy az annyira üdvösnek bizonyult tagosítás rendeltetnek el.

2-szor. Nagy horderejű volna ezután gyárak felállítása. — Eltekintve a még nálunk érintetlen heverő bányászati termékek kiaknázásától — Háromszék dus mezei igen alkalmasok oly termények előállítására, mely feldolgozva a kereskedelem és mező gazdaság emelése kettős céljának igen előnyösen felelhetne meg.

Ilyen volna első sorban is egy dchánygyár felállítása, — miután köztudomásilag a forradalom ideje előtt tapasztalat bizonyítja be, — hogy székelünk vidéke általában, de annak különösen alsó része kitünő és nagymennyiségű dohány képes előállítani, — melyhez a közelfekvő Fogaras vidéke is meglehetően mennyiséggel járulhatna.

Hasonló előnyvel lehetne a fonalművek termelését az által elősegíteni, ha fonó és szövő gyárak létesíttetnének, midőn így is szorgalmas székelő gazdaságaink háziszót portékáikkal nem csak a brassói nagypiacra, de a szomszédos Dunaféjedelmekkel is, az adott viszonyok között meglehetősen forgalmat tartanak fenn.

Legtöbb kiáltással birna végezetre a fűrészgárpár! — azon roppant terjedelmű őserdők, melyek az országhatárain végig vonulnak, s melyek felé — fájdalom! — mind inkább közeledik a minden rendszer nélkül pusztító fejsze, — hogy szűz koronájukat örökre levágja, — ez a valódi kincse népünknek, melyet jól és czélarányosan felhasználva, sok századokra biztosítaná birtokosainak létüket.

És ily gyárak felállítása, — melyek közzé még a posztó és bőrgyárak is sorolhatjuk — volna egyszersmind az egyedüli mód a végre is, hogy székelő népünk vándorlása megakadályoztassék, — mert ezen gyárak munkával ellátnák őket a téli évszakokon át is, s akkor nem volna szükségük, hogy kényérkereset nyomorától üzetve, — gyakran honunkból távol országokba távozzanak, honnan tes-

tileg és lelkiileg megfertőztetve a legnagyobb nyomor között térnek vissza szülőföldjükre, a nemzet phisicai és erkölcsi romlására.

Minderzen elősorolt anyagi gyarapodásokat előmozdító segély eszközök, azonban véleményünk szerint a szükséges gyorsasággal csak is úgy lesznek életbe léptethetők, ha törvényhatóságunk területe a világforgalomból ki nem hagyatik, és az állami vasúti hálózatba befoglaltatik.

Melyek után maradtunk a Nagyméltóságú gr. magyar királyi miniszter urnak.

Sepsi Szt.-Györgyön, 1873. april. 1-én tartott közgyűlésből,

kész hazafi szolgálói

Nemes Három- és törvényesen egyesült Miklósvárszékek közönsége.

Külföldi szemle.

Kolozsvár, april 28.

Anglia és Egyptom között a napokban egyenlenség támadt. A „Pall Mall Gaz.“ szerint a kenedive (alkirály) egy angol vasúti társaság tulajdonát képező földrészt, melytől a társulat eladás útján sem akart megválni, mult vasárnap reggel, midőn egy angol sem volt jelen, katonák által elfoglaltatta, kik az említett birtokot azonnal kerítéssel vették körül. A hely színén nemskora megjelent Lane consulatusi bíró s kitűzte az angol lobogót; de az egyiptomi csapatok azt lerántották, s a közönség szemelattára lábbal taposták. Standon angol ezredes erre parancsot kapott, hogy letépesse a kerítést.

Ez eset valószínűleg igen komoly és erőlyes felszólalásra fog okul szolgálni az angol kormány részéről, annyival is inkább, mert az angoloknál már régóta rosz vért és elégtelenséget keltett azon feltűnő kegyelés, melyben az alkirály az Egyptomban levő francziákat részesíti.

A német birodalmi gyűlésben a Völk és Hirschschins által benyújtott törvényjavaslat a polgári házasság behozatalára vonatkozólag apr. 23-án került napirendre. A javaslat indoklására legelőbb Völk emelt szót, kinek beszédéből átvesszük a következőket:

„Ha a családalapítás és maga a család alapja minden rendezett államnak, akkor ez alap nem tétethetik függővé oly hatalom által, mely az államon kívül, vagy az állam mellett fejlődött ki. Az államnak kötelessége oly formákról gondoskodni, melyekben a család alapítatik és a házasság kötöttik, a nélkül hogy függővé tenné oly közegektől, melyek nem az állam közegei. Hogy a javaslatra mulhatlan és sürgős szükség van, azt a mindennapi élet tanúsítja. Németország számos részében megtagadják az állampolgártól, hogy házasságot köthessen, ha bizonyos egyházi dogmákra vagy vitás kérdésekre nem tud felelni. Még ez aprilis hóban is megtagadta szülőföldemen egy pap a házassági frigy kötését egy polgártól, mivel ez nem hitt a pápa csalhatatlanságában. Szerencsére a nő protestáns volt, s így a házasság az ő templomában köthetett. E szerint most egy pap önkényétől van függővé téve a házasságkötés. Hogy a kötelező polgári házasság nem ellenkezik a vallási érzülettel, már magában azon tény is bizonyítja, hogy az, oly országokban is fennáll, melyektől az élénk, mély vallási érzést nem lehet megtagadni. A pötpolgári házasság (Noth-Civil-ehe) semmi esetben sem kielégítő. Az állam nem teljesíti kötelességét polgárai irányában akkor, ha a házasságkötés tekintetében megengedi nekik, hogy itt vagy amott simánokodhassanak.“

A javaslatnak heves ellenzői is akadtak, különösen Reichensperger, Ewald és Kleist gróf személyeiben, kiknek azonban Herz velősen megfelelt a következőkben:

„A kötelező polgári társaság ellenzőinek tulaj onképen mindig csak egy érvök van; azt mondják ugyanis, hogy a kötelező polgári házasság által elveszti a házasság keresztény erkölcsi jellemét. — De ezen érv csak felületes ember előtt bihat csak nyomatékkal. Hisz az állam senkinek sem tiltja meg, hogy vallási meggyőződéséhez képest egyházi áldását keresse és megkapja. Hanem az egyház, főleg a cath. egyház oly messze megy, hogy egy kategóriát állít fel a hitsorsosokból, kik között az ő szemében érvényes házasság jöhet létre. Az állam elég gyenge volt, hogy e zsarnokságot eddig megtűrte. Sőt az egyház a házasságtörést még az egyházi ceremóniák megtartását is követeli, melyeknek pedig csak úgy van értelmük, ha belső meggyőződés gyümölcsei. Az egyház erkölctelenül cselekszik, ha valamit képmutatónak is kényszerít lenni. Ez irányban teljesen védtelenség vagyunk. Ily fontos kérdésben szükségesnek látom, hogy a javaslat egy bizottsághoz utasítsassék.“

Völk és Malunckott beszédei után a törvényjavaslat egy 14 tagu bizottsághoz utasítottat.

Magyar színészet.

(N. — r.) Hétfőn april 28-án itt előszór „Struensee“ — tragédia 5 felv. írta Szigligeti, zenéjét Meyerbeer.

Végre valahára csak mi is megláthattuk a maestro századik művét, méltó tetőzetét évtizedeken át lankadatlan buzgalommal folytatott munkásságának, melyre a mint mi most büszkének lehetünk nagy késő utódaink is hálás kegyelettel fognak gon-

dolni. Valóban, nem mindennapi gyönyörrel és meghatottsággal hagytuk el ez este a színházat. Volt e hatás okozatában része az idény utolsó előadásának is, de legnagyobb része volt a megelégedésnek, minőt csak egy jól elvégzett művészi munka felett élvezhetünk. „Struensee” egytől egyik megérdemli mindazon dícséreteket, melyeket a fővárosi lapok mult év decemberében a mű előadása után a Szigligeti ünnepély alkalmából nyilvánítottak, a nélkül, hogy árnyoldalai oly kevésbé volnának fedezve, mint a hogy ugyanazon lapok észrevették. Nevezetesen nem áll épen, hogy keresztülvitela nem tragédia, hogy hangja nem emelkedett bb s hogy dialogjai laposak és köznapiasok.

Azt mondhatni ugyan, hogy Struensee meg lehetősége alá van vetve külső behatásoknak, s ehez képest elhatározásait jórésben kívülről veszi; hanem ez indokok csak oly nemű batással vannak irányozva, hogy szenvedélyének gyűlékony anyagát teljesen felkészülve találják. Anyiban szólhatni tehát nem eléggé erős tragédiai keresztülvitelről, a mennyiben a haroz, melyben Struensee küzd, nem a legnyitabb, s bukását bizonyos meglepetéssel eszközlik; de azért a Struensee lelkében a belső tragikai fejlemény hiánytalanul megvan, s nagyon természetesen tűnik fel. Hogy hangja ne volna emelkedett, azt csak ridegebb érzésű ember mondhatja; dialogjaira pedig a laposságot és köznapiaságot csak a korunkban nem ritka elkényeztetett ízlés sütheti rá. A szerkezet eje, s a csattanó felvonásvek meg épen bámulatják a mestert. A főalakok jellemzése is elég jól sikerült; talán egyedül Matild lehetne valamivel tömörebb. Egy szóval derekabb művel s emelkedettebb költészettel van dolgunk, méltóval a jövődöbeli többszörös ismétlésekre. — Struensee a Kovács játékában nagyon szépen volt ábrázolva. A távozó Boér Emma is sok gondal játszott, jó benyomataival a közönség zajos ovatiójának, mely előnyös irányban személynének, s nem kíváncsi irányban a mély belátású szerzőtettő igazgatóságnak szólt.

Mi pedig most szíves búcsút veszünk a buzgó szintársulattól, s midőn elismerjük, hogy néha-néha aranyat is láttunk felcsillamlani a salakból, kívánjuk, s iparkodunk ha lehet egy kis hitet hozzáadni, hogy ha nagy részben megváltozva is, legalább hasonló sikerrel menjen vándorútján, s a viziontlátáskor ejtsen kellemes csalódásba.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, ápril. 21. 1873.

— **Ö felsége** különös kegyelme folytán Lipót bajor herceg és fenséges neje azon nagyszerű és pompás diszkocióban fogják müncheni bevonulások tartani, melyet ő felsége a mult évben készítettett. E diszhintó tudvalevőleg valódi mestermű s ez alkalommal használtatik először. A diszhintó a legnemesebb fajú 6 szürke által vonatik.

— **A kolozsvári torna-vivoda épülete** a beadott műbiralmi jegyzőkönyv tanúsítása szerint, összesen 29,577 frt, 84 krba, a gáz bevezetése pedig 984 frt 24 krba került, a 40 ezerből még fennmaradó összeg a berendezés és felszerelésére lett fordítva.

— **A kolozsvári közélet** adóknál az 1872-ik év téli időszakában összesen 140 felnőtt, többnyire az iparos osztályból, nyert oktatást. Valamint az előzőli években, úgy az idén is legtöbben látogattak dr. Salamon Józsefnek előadásait, ki a közegészségtant tárgyalta.

— **A kolozsvári izraelita hitközösség tagjainak** tekintélyes része kölcsönös segély-egyletet alakított, s a m. kir. belügyminiszteriumnak bemutatott alapszabályai a törvényes záradékkal már el is láttattak. A humanus egylet orvosai: Mihály László, jóhírből áll fiatal gyakorló orvost választotta, ki minden dől nélkül a legnagyobb készséggel fogadta el izraelita polgártársainak bizalmát. Ily áldozatkészség napjainkban a mily ritka, szintoly dícsőretremítő s a jótett öntudatában bírja legszebb jutalmat. A csak most alakult egyletnek jelenleg 42 tagja van. Ohajlandó lenne, vajha minél többen felszermernék e hitközösség szegényebb sorsu tagjai közül a társulás előnyeit s virágzásra segitenék a maga elébe nemes feladatot tűzött egyletet. Ez egylet alakításának érdeme: Blonder Mór illeti.

— **Gegenbauer C. J.** ur, helybeli jó hírnévnek örvendő zongoramester és zeneszerző a zongora együttes játékból (Ensemblespiel) tanfolyamot szándékozik nyitni, mi által — a havi tiszteletdíj csekélyisége miatt — a kevésbé tehetőseknek is mód nyujtjuk, magukat e szép hangszerezen való játékban kiképezni. Ajánljuk a közönség figyelmébe.

— **A m. kir. általános tisztviselő-egylet** helybeli tagjai vasárnap a Folly-háznál gyűlést tartottak, melynek tárgyát a már lapunkban jelzett a Bécsben f. év júniusban tartandó hivatalnok gyűlésre megválasztott képviselő: Groisz Károly, utiköltségeinek megfizetése képezte. Az egylet elhatározta, hogy az egylet képviselője költségeit aláírás útján fogja fedezni. Curiosumképpen megemlítjük, hogy a tanácskozás Germania ékes nyelvén folyt, ámbar annak idején a magyar kormány kényerén élő hivatalnokaink nem igen szokták a magyar nyelvben való járatlanságukat minősítvényi táblázataikban különösen kiemelni.

— **A kolozsvári egyetemen** jogtudori szigorlat volt e hó 28-án, eddigelé a 3-ik, s mint halljuk kitűnő eredménnyel. Jelölt volt Binder Vilmos megyesi kir. törvényszéki jegyző, ki gymnasialis tanulmányait a kolozsvári unitarius főtanodában, jogi tanulmányait pedig a n.-szabeni kir.-jogakadémián megkezdve a bécsi és pesti egyetemeken végezte.

— **A helybeli nyomdászok**, kiknek kedélyes és fesztelen mulatságaiban annyi szép órát töltén már, ez évi májálisát pünkösöd másodnapján üli meg a lombsátraival hívogató szép Nemes-kertben. A rendezőség igen gyakorlati módrról gondoskodott a konyha és szolgálat ellenőrzéséről, minden meghívóhoz kimerítő árjegyzéket csatolván, a fogyasztó közönség nagy kényelmére. Meglátszik, hogy a munka emberei tudják a dolog praktikumát.

— **Szintársulatunk** után tegnap este zárlultak be Thalia csarnokának ajtai. Sok élvezetet közönlünk bizonynyal e kitűnően szervezett drámai társulatnak s az utóbbi egynehány előadás hangosan beszélő bizonynyal szolgált, a felől, hogy a közönség valóban fájó szívvel válik meg kedvenceitől. Részünkről is szíves istenhözádót mondunk a távozóknak s őszintén szólna remélni merjük, hogy a viziontlátás nem fog soká késni. Lehet, hogy két-annyi áldozatába fognak színházunknak majd e vizsaszerződtetések kerülni, de hát manap már ingyen még okulni sem lehet.

— **A kolozsvári önkényes tűzoltó-egylet** gyakorlataira nem valami nagy számmal jelennek meg a tagok, jöllehet most alkalmuk nyílnék Stierling János pécsi tornatanár szakavatott vezetése alatt magokat teljesen kiképezni. A lanyhaság és erélytelenség e téren leginkább megboszulja magát s tűzoltóink bizonynyra célt tévesztettek, ha aczifra egyenruhát s fényes sisakot csak mutogatás végett öltözték magukra. Szomorú lenne, ha az annyi közáldozattal létesített egylet előzetes buzgalma csak a lelkesedés pillanatnyi fellobbanása volna.

— **„Tornatanítás a néptanodákban”** ezim alatt 200 lapra terjedő kézi-és segédkönyv jelent meg Pécsen, második kiadásában Ramazetter Károlynál. A mű szerzői Ambrus Lajos és Szanter Antal főreáltanodai tanárok; s néptanítók és tanárjelöltek számára van írva s a tanügyi miniszterium könyvbíráló bizottsága utasítása szerint kijavítva E könyvből a tanügyi miniszterium 3000 példányt a szegényebb sorsu tanítók közti kiosztás végett megvett. — Ára 1 forint 20 krajczér.

— **Schmerling és gr. Andrásyné.** Az utóbbi udvari ebéd — így beszélék delegationalis körökben — Schmerlingnek gr. Andrásy Gyuláné s Potóczy grófné közt volt kijelölve a helye. Schmerling lovagot, a mint helyét elfoglalja, a hölgyek nyájasan fogadják, a lovag pedig Andrásynéhoz fordulva, megjegyzi: „Tudom grófnő, hogy a magyarok gyűlölnék engem.” Andrásyné azt felelé: „Csak úgy, mint ön a magyarokat.”

— **Csapó Sándornak** jóhírű tüzlete a bécsi világkiállításon is a kiállítók közt fog szerepelni. Ez alkalomra cipész üzeméből küld fel tárgyakat, melyek kétségtelenül becsültetere fognak válni hazai iparunknak. A darabok ugyanis a legszebb kézi művek, névszerint: egy angol és egy francia lovagló csizma, egy francia félezőpő, egy salon topán és egy szár harisnya.

— **Gyaluban** vasárnap folyt le az ev. ref. pap választás. Mint örömmel halljuk Deési Gyula, a helybeli ev. ref. collegium szép készségű segédtanára választatott meg. Gyalu nem mondhatja elvéteitnek választását.

— **A Szebenből** folyó hó 24 én éjjel Tövisre ment vasut vonat, Ladamos községénél 11 lovat, melyek rosszul őrzöttetve, a vasut-töltésre tévedtek, legázolt és elpusztított. A vonat e miatt csak egy rövid feltartoztatást szenvedett.

— **A Kisfaludy-társaság** egy új angol regényt fordított pártolói számára: George Elliot „Middlemarch” című nagy munkáját, melyben az angol vidéki élet mesterileg van festve. Nyolcz kötetből áll s magyarul octoberben fog megjelenni.

— **A bécsi világkiállítás** alkalmából a világkiállítási téren egy cs. kir. álladalmi postahivatal lőu életbeléptetve, a mely mindenféle levélküldeményeket, pénzes leveleket és 5 font egyessúlyú terjedő értékűkűlű, vagy pedig értéknyilvánítással ellátott csomagokat fölvesz, továbbá mindenféle levél és postakocsi küldemények kiadását, sulykorlátozás és vámkötelezettségre való tekintet nélkül eszközli. E cs. kir. postahivatal a világkiállítás tartama alatt nemcsak a Bécsvárosi és vidéki és pályaudvari postahivatalokkal, hanem a nevezetesebb mozgó postahivatalokkal is közvetlen rovatolásban áll. Ez intézkedés oly megjegyzéssel juttatik közudomásra, hogy azon postaküldemények, a melyek kiadása vagy kézbesítése a világkiállítási téren eszközözendő, mindig ezen szembeutnő kijelöléssel „Am Weltausstellungsplatze” láthatók el. A kereskedelmi és iparkamara. Kolozsvártt, 1873 apr. 28-án.

— **Napoleon végrendelete** a párisi első folyamodásu törvényszék által közhírré léteztet. A végakarat tisztán magánrendeléseket tartalmaz.

— **„Salzb. Ztg.”** értesülése szerint, a már csaknem teljesen befejezett új színház Reichenhallban egészen leégett. A színház megnyitásának idejéig

1-én kellett volna végbennemnie. A tűz a munkás nép vigyázatlansága folytán keletkezett.

— **A Bösendorfer és Ehrbar** féle világbiró bécsi zongóra-gyárak a napokban egy részvénytársaságra szállottak át. Bösendorfer és Ehrbar a két ismert nevű mester továbbra is a vállalat műszaki vezetőiként megmaradnak az egylet élén. Az új vállalat e szerint teljesen biztosítva van, annnyal is inkább, mintán a társulat védnöke Liszt Ferenc; elnöke: Lichtentein herceg alelnöke: Hauslik tanár. Az igazgató tanácsosok sorában is nem egy kitűnő név tündöklk, Hauslick, Hellmersberger, Dachs, Kohlmann, dr. Vitorrelli stb.

— **Az „Argonauticón”** Cajus Valerius Flaccus hőskölteménye megjelent, Fábán Gábor gondos és szabatos fordításában. E mű tárgya az ókori főképp görög költők által többször megénekelt s a rómaiaktól annyiszor emlegetett híres tengeri expedítio, melynek élén Jason az arany gyapjú megszerzésére Colchisba utazott.

— **A kolozsvári önkéntes tűzoltó egylet** részére Sigmund Eleknek 6 nsga. ajándékul 100 forintot küldött idei április 28 án, fogadja érte a nagyon tisztelt urnő az egylet tagjainak köszönetét apr. 29. 1873 Minorich, főparancsnok.

— **Oroszban** a városi rendőrség husvét ünnepe alkalmából a következő rendeletet adta ki. „A husvéti ünnepek alatt minden ablak, ajtó, erkély és cézta tiszttára legyen mosva. Ama kosik és omnibuszok, melyek nincsenek jó karban, az ünnepek alatt ne merészeljenek közlekedni. A háztulajdonosok 1. májusig szolgálkat kék felöltőbe öltöztessék. A színházba és hangversenyekre járóknak megahagytik, hogy látszóveiket, szemüvegeiket nyakukba akasztva szalagon vagy színörön viseljék, nehogy vigyázatlanságból a közönség fejére essenek. A mely órásnak kirakatában olyan óra találatik, mely a városi órával meg nem egyez, pénzbirósággal büntetetik. Mintán a kitett gyermekek száma napról napra szaporodik, a férjnéküli nők össze iratnak. S így tovább.

— **Róma** alapítási ünnepélyét nagy fényvel ülték meg az idén. A város hatósága volt ezuttal a rendező, s Róma 2526-ik születési napját a kolosszeumnak s a régi fórum kivilágításával ünnepelte meg. A kivilágítás nagyszerű látvány volt, pontban 8 órakor még sötét volt minden, s ekor egy röppentyű fölszállása jelt adott a kolosszeum és a régi fórum kivilágítására. Egyszerre ezer meg ezer csillag ragyogott, s majd meg a falakat a legszebb vörös láng nyaldosta, közbe-közbe pedig a zöld világítás nyert tulsulyt. Végre pedig, midőn az egész tér a legszebb fénytengerben nszott, ki lehetett venni az egyes romokat, melyek mind más és más szín által voltak kivilágítva. A Titus kapu a leggyönyörűbb diadalívnek látszott, mely folytonosan lángol, az oszlopok és szobrok pedig bronz szobroknak tűntek föl, míg a lépcsőket gyöngyökkel és gyémántokkal kirakva képezte a bálmuló. A koronaherceg és neje kocsiaval ment a néptömeg közt, mely meglehetősen hidegen fogadta, de azért nagy volt az öröme, midőn a katonai zenekar játszani kezdte a királyi indulót. Másnap a legszebb utczák gyönyörűen föl voltak zászlózva, s majd minden ablakból függönyök és virágkoszorúk díszíték a palotákat.

— **Cincinnati**ban a nagy zeneünnepély máj. 6-kán veszi kezdetét. Harmaczhath egylet működik közre 3000 taggal, s a karokat Thomas, new-yorki karmester vezényli. A zenekar 108 tagból fog állani, s előadják Beethoven 9-ik symphoniáját, Händel Te-Deum-át, Gluck Orpheusát, Mendelssochn Valpurgis-éjét s egyes részleteket a „Varázsfuvolából, és Tamhäuser”-ből.

— **Gottschlich Ferenczet** a felsősziléziai königshüttei vasutállomás főnökét, ki a kezelése alatt volt pénztárból 20.000 tallér elsikasztása után megszökött, jövő hétfőn kisérk el illetőségi helyére a bírósághoz. Gottschlichnak tisztességes fizetése volt. évenként 3000 tallér, melyből családijával együtt megelégedéssel élt. A pénztár kezelésével csak utóbbi hetekben bízták meg, s a szerencsétlen embert — ki teljes életében becsületes volt — a pénz annyira elvakította, hogy képes volt a sikkasztás elkövetésére. Hogy nem volt romlott szívű, bizonyítja az, hogy elfogatását maga idézte elő. Szökése még a bécsi rendőrségnél sem volt jelezve, annál kevésbé a pestinél s így senkinek sem volt rá gyanuja. A mint a magyar északi vaspálya udvaron a vagonból ki akart szállni, előbb félőpken körültekintett, s a mint ott a kék egyenruhás rendőrbiztost megpillantá, rögtön visszahúzódott a vagonba, noha ez a biztosnak, ki őt nem vette észre — fel sem tűnt. Később, mikor már az utasok mind kiszálltak, ő is kijött a vagonból és óvatosan körültekintett. A biztos azon hitben, hogy ez az elagansul öltözött egyén mint idegen nem tudja a járást, csupa előzékenységből feljé ment és mutatni akarta neki a kijárást az indóházból. Gottschlich ezt látván, elsáppadva hátrálni kezdett. Most már a biztos gyanakodni kezdett, s midőn Gottschlich azt kérdezte tőle, hogy van-e parancsa, hogy őt elfogassa, azt válaszolta, hogy van, bevitte a főkapitánysághoz, hol Gottschlich rögtön bevallotta a sikkasztást.

A szerkesztő postája.

— Mirának Tordán. Névtelen levelet nem fogadhat el a szerkesztőség.

— Pálfi Lajos urnak Sz.-Keresztur. Ily tisztán telekezeti belügybe nem elegendhetünk. Az illetékes forum lehet az egyetlen felülvizsgáló.

KÖZGAZDASÁG

— **Uj intézkedések.** A „bajnoki kölcsönös segélyző egylet” alapszabályait a miniszterium el látta a törv. bemutatási záradékkal. — Engedélyeztetek továbbá; „Csucsai takarékpénztár” Trencsénmegyében 500 db 100 frtos részvénynyel, melyek már mind aláírva. — „Szabadkai kerületi takarékpénztár” 2000 db 100 frtos részvénynyel. — „Pancsovai kerületi takarékpénztár” 1500 db 100 frtos részvénynyel. — „Lugosi központi takarékpénztár” 2000 db 100 frtos részvénynyel. — „Móriczföldi takarékpénztár” 60,000 frt alapitőkével. — „Első székellyföldi takarékpénztár” Engedmenyes Benedek Gyula pesti ügyvéd; székhely Sz.-Udvarhely, alapitőke 2000 db 100 frtos részvény. — „Gyergyósz.-miklósi takarékpénztár” Engedmenyes Benedek Gyula, alapitőke 1000 db 100 frtos részvény. — „Német és szerb esanádi takarékpénztár” alapitőke 60,000 frt. — „Első magyar részletezési bank”, engedmenyes Steiner Herman pesti kereskedő; székhely Budapest, alapitőke 10 millió, egyelőre 25,000 db 200 frtos részvénynyel 40% befizetés mellett.

A kolozsvári piaci-árjegyzék Április 27.

(alsó ausztriai mérő középár).

Tisztbúza 7 frt 70 kr. Elegybúza 5 frt 36 kr Arpa 2 frt, 90 kr. Zab 1 fr. 60 kr. Rozs 4 f. 42 k Törökbuza 3 frt 62 kr. Pityóka 2 frt 60 kr. Marhahus fontja 24 kr.

Távíratí tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Ápril. 28-án 5% Metalliques 100 ft. 70.30 Kamat —. Nemzeti kölcsön 72 frt. 70.—. 1860. Kölcsön 102.25. Bankrészvény 943. Hitelin-tézeti részvények 324.75. London 10 ft. st. 100.75 Ezüst 107.80. Cs. kir. arany —. Napoleondor 873½ Urbéri kötvények: Magyarországi 79.—. Temesi 77.25. Erdélyi 83.25. Horváthországi

Magyar keleti vasút.

Bécs-n.-várad-kolozsvári vonal

Bécsből Nagy-Várad Kolozsvár felé.

Állomások	Érkezik óra perc	Indul óra p.	Érkezik óra perc	Indul óra p.
Bécs ész. vasút	este	8 15	reggel	7 45
Pest állam vasút	reggel	8 25	est	7 55
Cegléd	reggel	7 30	est	8 55
Szolnok	reggel	10 33	est	9 58
P.-Ladány.	délután	2 35	reggel	1 26
Nagy-Várad	4 47	5 12	4 4	4 51
Móko-Telegd	6 4	6 6	5 48	6 4
Eger	6 31	6 33	5 29	6 10
Rév	7 7	7 5	7 12	7 30
Brátka	7 37	7 39	8 5	8 26
Csucs	8 26	8 36	9 19	9 54
B.-Hunyad	8 26	9 31	10 54	11 29
Sztána megáll.	9 57	9 59	12 1	12 3
Eger	10 30	10 33	12 37	12 49
M.-Görbő megáll.	10 50	10 52	1 6	1 8
M.-Nádas	11 11	11 13	1 28	1 33
Kolozsvár	11 39	éjjel	2 2	délután

Kolozsvárról Nagy-Várad Bécs felé.

Állomások	Érkezik óra perc	Indul óra p.	Érkezik óra perc	Indul óra p.
Kolozsvár	reggel	4 20	délután	11 30
M.-Nádas	4 46	4 48	11 59	12 7
M.-Görbő megáll.	5 7	5 9	12 28	12 30
Eger	5 26	5 31	12 48	12 58
Sztána megáll.	6 3	6 5	1 38	1 40
B.-Hunyad	6 33	6 38	2 15	2 55
Csucs	7 28	7 38	3 46	16
Brátka	8 25	8 27	5 3	13
Rév	8 59	9 4	5 46	6
Eger	8 31	8 33	5 40	6 40
M.-Telegd	9 58	10 4	7 7	7 17
Nagy-Várad	10 56	11 22	8 16	9 5
P.-Ladány	1 23	délután	11 44	éjjel
Szolnok	4 38	4 40	4 19	reggel
Cegléd	5 32	5 34	5 43	5 45
Pest	8 37	est	8 43	8 45
Bécs ész. vasút	6 9	reggel	6 36	6 40
állam. vasút	6 19	reggel	6 49	6 50

A „KELET” magán-távírat.

Feladatott Pesten április 29. 10 ó. 20 p. d. e.
Érkezett április 29. 11 ó. — p. d. u.

Ma mindkét ház a budgettörvény kihirdetése végett ülést tart.

Királyunk tegnap félora kihalgatáson fogadta Ristioset, ki fejedelmé sajátkezű levelét nyujtotta át, melyben ohaját fejezi ki a monarchiánkkal való jó viszony fenntartására, egyszersmind jelenti, hogy május nóban Bécsbe meglátogatja. Királyunk e fölött örömet fejezte ki.

Vilmos császár tegnapelőtt Pétervárra érkezett, s rendkívül ünnepélyesen fogadtatott. A dán, angol és német koronaherözgek részint tegnap, részint ma Bécsbe érkeznek.

A párizsi választásban nagy többséggel megválasztatott Barodet radicalis Remusat ellenében. Az összes választások eredménye 7 radikalis, 1 köztársasági, 1 legitimista.

Felelős szerkesztő: Szász Béla.

(487)

(18—*)

VICTORIA

biztosító társaság Kolozsvártt
(alapítva 1865-ben.)

Biztosítási alap, az 1871-iki zárlat szerint, törzs és tartalék tőkében s évi bevételekben

öt millió.

Biztosításokat fogad el:

Tűz-, jég-, szállítási károk ellen, úgy az ember életére.

Az épület-biztosítási osztálynál, kiváló figyelembe ajánlatnak a VICTORIA által életbe léptetett:

társas-, árva- vagyon és egyházi biztosítás,

mire nézt külön, rendkívül kedvezményes, díjszabások vannak megállapítva. Házi berendezések, mint: butor, ágy, ruhanemű stb. különös kedvezményben részesülnek a biztosításnál. Ezekon kívül is biztosítás nyújtatik, mindennemű lak- és gazdasági épületekre, gyárookra, malmokra, vasúti építkezésekre, kereskedelmi raktárookra, boltban levő cikkekre, nyers és feldolgozott anyagokra, szabadban és fedél alatt levő gabona és szena rakományokra, tűz, villámcsapás, rombolás, robbanás és kihurcolkodás veszélye ellen.

Egyszermind, felhivatik a t. közönség életbiztosítási ajánlatait a „Victoria”-nál tenni meg, mely minden irányu módoszataiban, a legnagyobb előnyöket nyújtja.

Életbiztosítási példa:

Halál esetre biztosított 2000 forint tőke évenkénti díja:

a biztosító =

20 — 30 — 40 — 50 éves =

korában kezdőleg:

34 ft 60 kr., 45 ft 40 kr., 63 ft 40 kr. 95 ft 20 kr.

Ezen kívül is minden módoszatok mint: halálesetben fizetendő tőkék, a biztosítónak még életében fizetendő tőkék, gyermekek számára, nevelési, kiházasítási, vagy férjhez meneti tőkék, nyugdíj vagy életjáradéki összegek, temetkezési költségek biztosítása, egy a **tul-élési csoportokba** beállás is elfogadtatik, mindnyája kedvezményes díj s a nyereségben 50% részesülés mellett.

Előforduló károk azonnal becsültetnek és rendeztetnek. Bővebb felvilágosítással, átvételi könyvekkel, a díjak iránti tájékozással szolgálnak, a házassági felügyelők s vidéki ügynökségek.

A „VICTORIA” biztosító társaság vezérigazgatója Kolozsvártt.

Wagner.

Szász.

Néptanítók ismerettára.

Magyarország legjelesebb tanfériai közreműködésével.

Szerkeszti Molnár Aladár.

I. Kötet. (A—C.) Ára 1 ft 50 kr.

CZECZIL LEVELEI.

Életbölcseleti olvasmányul, különösen a hölgyek számára.

Irta Benedek Aladár. Ára 1 ft 20 kr.

Az új belyegtörvény.

A személy kereseti adó.

A házadó, valamint a jövedelmiadó törvények,

melyek az eddigi fennállott törvények s szabályok módosítását tárgyzzák.

Hiteles kiadás. Ára 20 kr. Vidékre, ha a pénz előre beküldetik, bérmentve 22 kr.

GINX BABA születése és egyéb szerencsétlensége.

Irta Jenkins Eduárd, fordította Amica.

Ára 1 ft.

Le dernier vivant.

I. partie: Les ciseaux de l'accusée

par PAUL FÉVAL. Prix: 1 fl. 80 xr.

L'amie intime

par Mme Olympe Audouart.

Prix: 1 fl. 80 xr.

Les dévotés du grande monde. Ty-

pés du second empire.

par Mme Louise Colet.

Prix: 1 fl. 80 xr.

Un mariage

sous le second empire.

par Hector Malot.

Prix: 2 fl. 10 xr.

Der Waldmensch.

Roman aus dem Salzkammergute.

Von Adolf Schirmer.

3 Bände. Preis: 7 fl. 20 xr.

La vengeance

de Mme Maubrel

par Xavier Aubryet.

Prix: 1 fl. 80 xr.

La vierge aux cheveux d'or,

par Charles Diguët.

Prix: 2 fl. 10 xr.

Friends in council.

by Sir Arthur Helps.

In two volumes.

Prix: 1 fl. 80 xr.

Die armen Reichen.

Roman von Maurus Jókai.

3 Bände. Preis: 7 fl. 20 xr.

➔ Hangjegyek nagy választékban. ➔

➔ Musikalien in grosser Auswahl. ➔

NYILT JELENTÉS

Maros-Vásárhely szabad királyi város polgármestere,
Borosnyai Pál urhoz.

Irta Berzenczei László.

Ára 30 kr.

Helység névtár.

A királyhágón inneni rész

(Erdély)

községeinek betűrendes névtára.

A közigazgatási és legújabb törvényszéki felosztás szerint, a posta-kerületek, adóhivatalok és az orsz. vásárok kimutatásával.

Hivatalos adatok után összeállította B. L.

Ára 1 ft. 50 kr.

Ezen 10 nagy ivre terjedő munkával, a melyben az eddigi hasonló munkákban előforduló hiányok gondosan pótolva vannak, nem csak hivatalnokoknak, hanem általában minden ügyes-bujos embernek egy nélkülözhetetlen kézikönyv van nyújtva, a melynek becsét főleg azon körülmény emeli, hogy a helység-nevek az Erdélyben divó mindhárom nyelven előadva s a betűrendben akármely elnevezés alatt feltalálható. Általában oly mű ez, a mely az állami életben előforduló bármely körülmény közt pontosan kijelöli a községek politikai, törvényszéki, adóhivatali, továbbá utolsó postai határait, s a hol orsz. vásárok szoktak lenni, ezek napjait is kimutatja.

Ugryn csak

Stein János Zenemű kereske-

désében **kaphatók:**

SZÉKELY IMRE 25-ik magyar ábránd
„Repülj fecském ablakára.” s ezt a
„Kerek erőt járom én” népdalok felett.
Ára 1 ft 50 kr.

Továbbá: ugyancsak Székely Imrétől:
27-ik magyar ábránd

1) **Be szomorú ez az élet énnékem.**

2) **Beh sok falut, beh sok várost be-
jártam.**

3) **Nézz rózsám a szemembe, népdalok
felett.** Ára 1 ft 50 kr.

Les Gardes de la Reine. Valse.

par D. Godfrey.

Ára 1 ft 5 kr.

La Bouquetière, Valse.

par D. Godfrey.

Ára 98 kr.

(212)

(3—3)

Sz. 583. 1873.

Pályázati hirdetmény.

Nemes Tordamegye felső-kerülete
görgényi-járás szolgabírája közhirre te-
szí, miszerint:

1. Görgény-Sóaknai hozzá csato-
landó Görgény-Oroszfalu, Soo-Szent-
Márton és Adorján.

2. Görgény-Szent-Imrei hozzá csato-
landó Kásva és Üvegcsúr.

3. Libánfalvai hozzá csatolandó
Görgény-Hodák.

4. Alsó-Oroszi hozzá csatolandó
Görgény-Orsova, Kincses, Szent-Mi-
hály, Kakucs, Soropháza, Felső-Oro-
szi, Alsó-Köhér és Felső-Köhér kö-
zségekkel szövetkezet kör- és aljegyzői
államásokra a pályázatokat ezennel
megnyitja.

A körjegyzői fizetés a természetben
adandó, vagy 50 ft. szálláspénz és
levélhordó tartáson kívül, a körjegyzői
államásokra nézt 400 ft. o. é. az al-
jegyzői fizetés a természetben adandó
lakás, vagy 50 ft. szálláspénz és le-
vélhordó tartáson kívül 200 ft. o. é.
évi rendes fizetésben állapított meg.

Felhívának a pályázni kívánók sa-
játkezüleg irt folyamodványukat, mely-
ben a pályázni kívánó állomás tisztán
megnevezendő, a törvényszabta kelleke-
ken kívül, nemes Tordamegye e végre
kiküldött szakbizottságának a jegyzői
hivatalra képesítő bizonyítvánnyal fel-
szerelve legtovább folyó év **május-
hó 12-ig** alóliat szolgabírói hivatal-
hoz beadni.

A görgényi-járás szolgabírájától.

Görgény, 1873. április-hó 23-án.

LOGIN JÓZSEF, szolgabíró.

Stein János

erd. muzeum-egyleti könyvkereskedésében kapható:

A délibábok hőse.

A Kisfaludy társaságnál jutalmat nyert költemény.
Füzve 2 ft.

ÖNSEGÉLY

élet- és jellemrajzokban.

SMILES angol eredeti műve nyomán a hazai viszonyokhoz alkalmazva,
magyar nyelven előadja. Könyves Tóth Kálmán.
2 kötet. Ára 3 ft.

Die Ungarische Ostbahn.

Ein Eisenbahn- und Finanz-Scandal.

Actenmässig beleuchtet von Ludwig Schönberger.

Ára 1 ft 30 kr.

Abdallah, vagy a négylevelű lóher.

Arab mese. Irta Laboulaye Eduárd, a „Páris Amerikában” szerzője.

Kiadja a Kisfaludy-társaság.

Ára 1 ft 20 kr.

Kis részletfizetésre

évnegyedenként, vagy havonként

árulunk egyes sorsjegyekre szóló részletjegyeket, tetszés szerint egybe-
állított csoportokban s a legjutányosabb feltételek mellett.

Mindjárt az első részlet-fizetés teljesítése után s a rész-
letek törlesztése közben egyes-egyedül valamennyi sors-
jegy nyerő számaira játszik a vásárló!

A közelebbi huzásokra

különösen ajánljuk

a braunschweigi 20 taléros sorsjegyeket

huzás május 1-én, főnyeremény 20,000 tallér,

a magyar elsőbbségi sorsjegyeket

huzás május 15-én, főnyeremény 150,000 ft.

1864-ki sorsjegyeket,

huzás június 1-én, főnyeremény 250,000 ft.

a 3°-kos török sorsjegyeket egyenkint 400 ft-ával.

Huzás június 1-én, főnyeremény 300,000 frank.

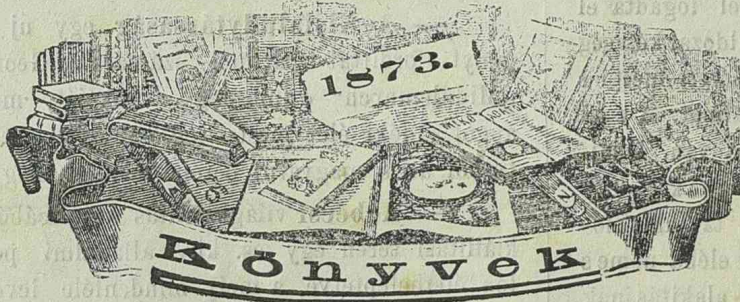
Az osztrák ipar-bank Részletfizetési osztálya

azelőtt FÜRST EDE, Bécs, Szent-István-ér.

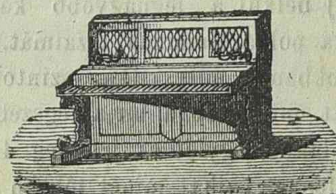
(Utánnyomat nem díjaztatik.)

Hangjegyek

Könyvek

Zongorák

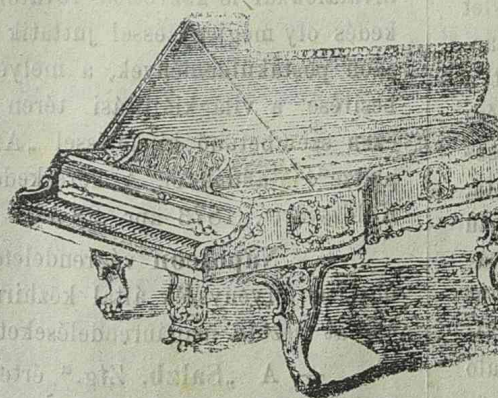
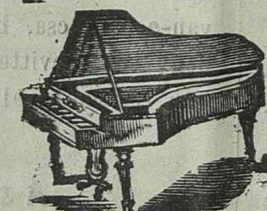
DEMJÉN LÁSZLÓ

könyv-, mű-, hangjegy-kereskedésében és zongorátárában

FŐPACZ KOLOZSVÁRTT.

leggyorsabban és legolcsóbban kaphatók.

Zongora-tárral azért kötöttem össze
könyv-, mű- és hangjegy-kereskedésem, mivel
tapasztalásból tudom, hogy a sok zongora-gyáros
és érteletlen zongora-árus közül mily nehéz a jót
és olcsót kiválasztani, s azt csak a saját ka-
rán tanulhatja meg a vevő, a kinek csak egy
zongora kell, az nem tapasztalhat saját kára nél-
kül, ha egy szakem-
berre nem bizza, ki ért
hozza. En több év óta
a téren Bécsben és a
Párisi kiállításon
összehasonlításokat
tettem az ár és mi-
nőségére nézve, ennélfogva hízelmem ma-

gannak, hogy szakismeretem van s a tőlem vá-
sárlóknak a Zongorákat, Pianinokat, Harmo-
niumokat jótállás mellett azon az áron adha-
tom, mint a készítő gyáros maga, sőt sokszor ol-
csóbban, mivel a gyáros ár minőséget ismérve,
senkinek sem sikerülhet magasabb árt kérni,
mint a legolcsóbb gyári ár, s a alóliat kész va-
gyok az eredeti bécsi
nyomatott árjegyzé-
ke is bármiké elönn-
tatni, s a hangszert,
mely nem tetszenék
azonnal visszavenni.

Demjén László

egyet. könyvtár.